

ส่วนที่ ๑

สภามณฑลและข้อมูลพื้นฐาน

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาด้านตำนานพื้นเมืองต่าง ๆ นักวิชาการท้องถิ่นของเชียงรายกล่าวว่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องการสร้างอาณาจักรต่าง ๆ ที่เป็นดินแดนของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันนั้น ได้ปรากฏในพงศาวดารเหนือเป็นหนังสือคัมภีร์ใบลาน ตัวหนังสืออักษรธรรมล้านนา ตำนานเมืองโยนกนครไชยบุรีศรีช้างแสน บางแห่งเรียกว่า ตำนานโยนกนครราชธานีไชยบุรีศรีช้างแสน เช่น ตำนานสิงหนวัติ เป็นต้น แต่ละเล่มเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองโยนกทั้งสิ้น จึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพงศาวดารโยนก อีกประการหนึ่งจะเกี่ยวพันกับอาณาจักรโบราณต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน

เมื่อพญามังรายได้ทรงรวบรวมหัวเมืองฝ่ายเหนือในอาณาจักรรอบ ๆ ได้แล้วจึงทรงกรีธาทัพไปแสดงฝีมือในการยุทธต่อหัวเมืองฝ่ายใต้ลงมาและได้ไปรวมพล ณ เมืองลาวกู่เต้า และหมอบถวายได้นำช้างมงคลของพญามังรายไปทอด (ผูก) ไว้ในป่าห้วยดอยทิศตะวันออกพลัดหายไปพญามังรายจึงได้เสด็จติดตามรอยช้างไปจนถึงดอยทองริมแม่น้ำกกนที ได้ทัศนากการเห็นภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์เป็นชัยภูมิที่ดี จึงได้สร้างเมืองใหม่ขึ้นในที่นั้น ให้ก่อปราการโอบเอาดอยจอมทองไว้ในท่ามกลางเมือง ขนานนามเมืองว่า “เวียงเชียงราย” ตามพระนามของพญามังรายผู้สร้าง เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๑๘๐๕ โดยจังหวัดเชียงรายมีข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

๑. ลักษณะทางกายภาพ

(๑) ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๙ องศาเหนือถึง ๒๐ องศา ๓๐ ลิปดาเหนือและเส้นแวงที่ ๙๙ องศา ๑๕ ลิปดาถึง ๑๐๐ องศา ๔๕ ลิปดาตะวันออกอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๘๒๙ กิโลเมตร

(๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเมืองสาตและจังหวัดท่าขี้เหล็กของรัฐบาล ประเทศเมียนมาร์ และแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับแขวงอุดมไชย สปป.ลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอภูซาง อำเภอจุน อำเภอดอกคำใต้ อำเภอภูพาน อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา , อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดกับอำเภอดอยสะเก็ด อำเภอพริ้ว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ และเมืองสาต รัฐบาล ประเทศเมียนมาร์

จังหวัดเชียงราย มีชายแดนติดกับประเทศเมียนม่ายาวประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตรและมีชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาวประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร ตามแผนที่จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย มีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ (North Continental Highland) มีพื้นที่ราบสูงเป็นหย่อมๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอเชียงของบริเวณเทือกเขาจะมีความสูงประมาณ ๑,๕๐๐- ๒,๐๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล บริเวณส่วนที่ราบตามลุ่มแม่น้ำสำคัญในตอนกลางของพื้นที่ได้แก่อำเภอพาน อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของมีความสูงประมาณ ๔๑๐-๕๘๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล

(๔) สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดเชียงราย ฤดูร้อนประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคมมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด ๓๐.๖ องศาเซลเซียสอุณหภูมิสูงสุด ๓๕.๔ องศาเซลเซียสฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคมมีฝนตกทั้งปี ๑๔๕ วันปริมาณฝนรวมตลอดทั้งปี ๒,๐๔๒.๖ มิลลิเมตรฤดูหนาวอยู่ในช่วงกลางเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๕.๑ องศาเซลเซียสอุณหภูมิต่ำสุด ๑๐.๒ องศาเซลเซียส

๒. ข้อมูลการปกครองและประชากร

ชื่ออำเภอ	จำนวน					
	อบจ.	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/ ตำบล	อบต.	ประชากร
๑. เมืองเชียงราย	๑	๑๖	๒๒๘	๑๑	๕	๒๔๑,๔๓๖
๒. เวียงชัย		๕	๗๕	๕	๑	๔๕,๒๒๔
๓. เชียงของ		๗	๑๐๑	๗	๑	๖๔,๑๘๑
๔. เทิง		๑๐	๑๕๖	๖	๖	๘๕,๓๑๗
๕. พาน		๑๕	๒๓๔	๒	๑๔	๑๒๓,๐๙๔
๖. ป่าแดด		๕	๕๘	๕	๐	๒๖,๓๓๐
๗. แม่จัน		๑๑	๑๓๘	๘	๕	๑๐๘,๑๒๘
๘. เชียงแสน		๖	๗๐	๕	๒	๕๓,๔๖๗
๙. แม่สาย		๘	๘๗	๔	๖	๑๑๘,๔๕๓
๑๐. แม่สรวย		๗	๑๒๘	๓	๖	๘๔,๓๓๖
๑๑. เวียงป่าเป้า		๗	๙๓	๕	๕	๖๘,๗๘๕
๑๒. พญาเม็งราย		๕	๗๑	๓	๓	๔๒,๔๑๓
๑๓. เวียงแก่น		๔	๔๑	๓	๑	๓๕,๐๔๐
๑๔. ขุนตาล		๓	๕๕	๓	๑	๓๑,๘๓๐
๑๕. แม่ฟ้าหลวง		๔	๗๖		๔	๗๖,๔๖๒
๑๖. แม่ลาว		๕	๖๔	๓	๔	๓๑,๑๓๑
๑๗. เวียงเชียงรุ้ง		๓	๔๓	๑	๓	๒๗,๗๒๗
๑๘. ดอยหลวง		๓	๓๓		๓	๑๙,๑๗๐
รวม	๑	๑๒๔	๑,๗๕๑	๗๓	๗๐	๑,๒๘๒,๕๔๔

ที่มา : ข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ค้นจาก <http://www.chiangrai.net>

ณ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

๓. ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของจังหวัด

ที่	แหล่งเรียนรู้	จำนวน (แห่ง)
๑	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด	๑
๒	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ	๑
๓	ศูนย์วัฒนธรรมตำบล (ศูนย์สายใยชุมชน)	๔๖
๔	พิพิธภัณฑ์ชุมชน	๓๐
๕	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ	๑
๖	ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา	๒๙
๗	ศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา	๒๕
๘	สถาบันอุดมศึกษา	๘
๙	วัด	๑,๑๖๒
๑๐	โบสถ์	๑๘๖
๑๑	มัสยิด	๗

๔. ข้อมูลโครงการศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช

ที่	ชื่อศูนย์ฯ	ตำบล	อำเภอ
๑	ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชตำบลจันจว้า	จันจว้าใต้	แม่จัน
๒	ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชตำบลแม่ข้าวต้ม	แม่ข้าวต้ม	เมืองเชียงราย
๓	ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดหัวฝาย	สันกลาง	พาน

๕. ข้อมูลชุมชนคุณธรรม/ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๖๘ แห่ง แยกเป็นรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน
๑	เมืองเชียงราย	๖
๒	เชียงของ	๔
๓	เทิง	๔
๔	พาน	๔
๕	ป่าแดด	๓
๖	แม่จัน	๒
๗	ดอยหลวง	๓
๘	เชียงแสน	๔
๙	แม่สาย	๔
๑๐	แม่สรวย	๔
๑๑	เวียงป่าเป้า	๓
๑๒	พญาเม็งราย	๔

ที่	อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน
๑๓	เวียงแก่น	๕
๑๔	เวียงชัย	๔
๑๕	แม่ลาว	๔
๑๖	เวียงเชียงรุ้ง	๖
๑๗	แม่ฟ้าหลวง	๑
๑๘	ขุนตาล	๓

ที่มา : งานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ณ ธันวาคม ๒๕๖๐ (หัวข้อที่ ๓ - ๖)

๖. เครือข่ายสภาวัฒนธรรม

ที่	ระดับจังหวัด/ อำเภอ	สภาวัฒนธรรมจังหวัด/ อำเภอ	ประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัด/อำเภอ	จำนวนสภา วัฒนธรรม ตำบล/เทศบาล
๑	จังหวัด	สภาวธ.จังหวัดเชียงราย	นางสลักจุฑาดี ตริยะไพรัช	-
๒	อำเภอเมืองเชียงราย	สภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง เชียงราย	นายสมมิตร เตชะตน	๑๕ ตำบล/๑ เทศบาลนคร
๓	อำเภอแม่จัน	สภาวัฒนธรรมอำเภอแม่จัน	นายดวงแสง ก่อใจ	๑๐ ตำบล/๓ เทศบาลตำบล
๔	อำเภอแม่สาย	สภาวัฒนธรรมอำเภอแม่สาย	นางอัมพร สันชมภู	๖ ตำบล/๔ เทศบาล ตำบล
๕	อำเภอเชียงของ	สภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงของ	นายธันวา เหลี่ยมพันธุ์	๗ ตำบล
๖	อำเภอเทิง	สภาวัฒนธรรมอำเภอเทิง	นางอทิตาธร วันไชยธนวงศ์	๑๐ ตำบล
๗	อำเภอพญาเม็งราย	สภาวัฒนธรรมอ.พญาเม็งราย	นายวิรัชศักดิ์ ศิริบุญธรรม	๕ ตำบล/๑ เทศบาล ตำบล
๘	อำเภอแม่ฟ้าหลวง	สภาวัฒนธรรมอ.แม่ฟ้าหลวง	นายสุทรยศ หลวงมูล	๔ ตำบล
๙	อำเภอแม่ลาว	สภาวัฒนธรรมอำเภอแม่ลาว	นายบุญผาย สลีสองสม	๕ ตำบล
๑๐	อำเภอป่าแดด	สภาวัฒนธรรมอำเภอป่าแดด	นายธนะพงศ์ จันทรังษีนาเขตร	๕ ตำบล
๑๑	อำเภอขุนตาล	สภาวัฒนธรรมอำเภอขุนตาล	นายมี้ง ณ น่าน	๓ ตำบล/๑ เทศบาล ตำบล
๑๒	อำเภอพาน	สภาวัฒนธรรมอำเภอพาน	นายนิรันดร์ แปงคำ	๑๕ ตำบล/๑ เทศบาลตำบล
๑๓	อำเภอแม่สรวย	สภาวัฒนธรรมอำเภอแม่สรวย	นางวิลาวัลย์ ธนะชัยพันธ์	๗ ตำบล/๒ เทศบาล ตำบล
๑๔	อำเภอเวียงป่าเป้า	สภาวัฒนธรรมอ.เวียงป่าเป้า	นายบุญนาค จอมธรรม	๗ ตำบล/๒ เทศบาล ตำบล
๑๕	อำเภอเวียงชัย	สภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงชัย	นายวัง นורתน์	๕ ตำบล/๑ เทศบาล ตำบล
๑๖	อำเภอเวียงแก่น	สภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงแก่น	นายสวาท รวมจิต	๔ ตำบล

ที่	ระดับจังหวัด/ อำเภอ	สภาวัฒนธรรมจังหวัด/ อำเภอ	ประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัด/อำเภอ	จำนวนสภา วัฒนธรรม ตำบล/เทศบาล
๑๗	อำเภอเชียงแสน	สภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงแสน	นายมานิตย์ ไชยภักติ	๕ ตำบล/๒ เทศบาล ตำบล
๑๘	อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	สภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงเชียงรุ้ง	นายอุดมศักดิ์ คั่นธาเศรษฐ์	๓ ตำบล/๑ เทศบาล ตำบล
๑๙	อำเภอดอยหลวง	สภาวัฒนธรรมอำเภอดอยหลวง	นายผล ไชยวุฒิ	๓ ตำบล
รวม ๑๕๘ แห่ง จำแนกเป็น <div> <div>๑</div> <div>๑๘</div> <div>๑๙</div> <div>๑๙</div> <div>๑</div> </div> <div> <div>สภาวัฒนธรรมจังหวัด</div> <div>สภาวัฒนธรรมอำเภอ</div> <div>สภาวัฒนธรรมตำบล</div> <div>สภาวัฒนธรรมเทศบาลตำบล</div> <div>สภาวัฒนธรรมเทศบาลนคร</div> </div>				

ที่มา : สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ณ ธันวาคม ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๓

วิสัยทัศน์ ภารกิจ ยุทธศาสตร์

ทิศทางของการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดเชียงราย ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) เป็นกรอบทิศทางในการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่สังคมจังหวัดเชียงราย โดยการบูรณาการการดำเนินการร่วมกับ ทุกภาคส่วนของสังคม โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ พันธกิจ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“จังหวัดเชียงราย เป็นเมืองแห่งคุณธรรม
รุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมล้านนา
นำพาประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข”

เป้าประสงค์ (Goal)

จังหวัดเชียงราย เป็นสังคมคนดี มีคุณธรรม และปฏิบัติตามหลักคำสอน ของศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมล้านนา และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

พันธกิจ (Mission)

- พัฒนาคนเชียงรายให้มีคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ตามวิถีวัฒนธรรมชุมชนของจังหวัดเชียงราย
- พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน นำทุนทางวัฒนธรรมสร้างเศรษฐกิจในชุมชนอย่างยั่งยืน
- พัฒนาสังคมคุณธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมเกิดความสงบสุขร่มเย็นให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมความเป็นไทย
- ส่งเสริมให้องค์กร หน่วยงาน ชุมชน และสังคมในจังหวัดเชียงรายเป็นแบบอย่าง ด้านคุณธรรม

วัตถุประสงค์หลัก (Objective)

- เพื่อวางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมจังหวัดเชียงราย
- เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ
- เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม
- เพื่อส่งเสริมให้จังหวัดเชียงรายเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประเทศและประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมจังหวัดเชียงราย

มี ๘ กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันครอบครัว

กลยุทธ์ที่ ๒ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันศาสนา

กลยุทธ์ที่ ๔ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ ๕ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันทางการเมือง

การปกครอง (ภาคราชการและภาคการเมืองทุกระดับ)

กลยุทธ์ที่ ๖ วางระบบรากฐานการใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยเป็นฐานในการเสริมสร้างคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๗ วางระบบรากฐานการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๘ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในภาควิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ

มี ๓ กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานด้านส่งเสริมคุณธรรมและเสริมสร้างความเป็น เอกภาพ แก่สถาบัน/องค์กรในสังคม

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างความเป็นเอกภาพด้วยคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม มี ๕ กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและขยายเครือข่ายการขับเคลื่อนคุณธรรมในทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายขับเคลื่อนคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดำเนินงานด้านคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อ

ต่อการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๕ ใช้มาตรการทางด้านการเงินและการคลังในการส่งเสริมเครือข่ายคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้จังหวัดเชียงรายเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในกลุ่มจังหวัดประเทศไทย

และประชาคมอาเซียน

มี ๓ กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มจังหวัดและประชาคมอาเซียนในด้านการอยู่ร่วมกัน อย่างเอื้ออาทร แบ่งปัน และมีจิตสาธารณะ เพื่อสังคมและประเทศชาติ

กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพความมั่นคงและความยั่งยืนของกลุ่มจังหวัดประเทศและภูมิภาคอาเซียนด้วยคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างคุณธรรมและความร่วมมือระหว่างกลุ่มจังหวัดและประชาคมอาเซียนในการตระหนักและรักษาความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม